

Mercats de Barcelona

Ajuntament
de Barcelona

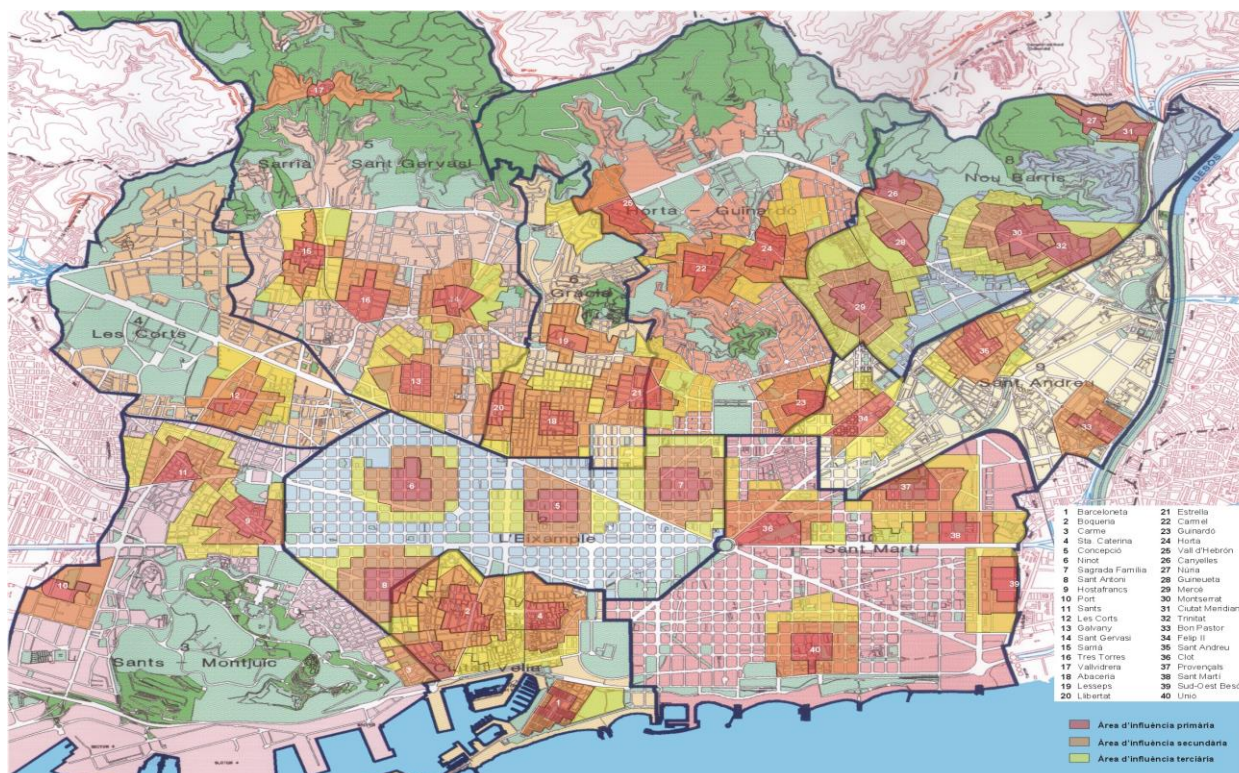
La xarxa de mercats municipals de Barcelona

Gener 2011

La xarxa de mercats municipals de Barcelona

La ciutat de Barcelona gaudeix de la xarxa de Mercats municipals urbans més important d'Europa, formada per **39 mercats d'alimentació** i **4 mercats especials**.

Els mercats són propietat de l'Ajuntament de Barcelona que n'és el responsable d'administrar-los i gestionar-los. Els comerciants, que en són concessionaris, participen activament en la gestió dels mercats.

Característiques dels mercats de Barcelona

Barcelona està desenvolupant el seu potencial com a ciutat en el marc d'un model ciutadà de caràcter mediterrani que acostia els serveis a les persones i amb un entramat urbà que afavoreix les relacions humanes. En aquest context, els mercats tenen un protagonisme especial. La majoria de les famílies tenen un mercat a 10 minuts de casa seva.

La compra al mercat reflexa un **estil de vida plenament vinculat al model mediterrani**. Aquest és un estil que està adquirint cada dia més adeptes a partir dels conceptes d'alimentació saludable, producció local i una vida més tranquil·la i menys estressada, que les noves generacions estan incorporant en el seu dia a dia.

Els valors que s'associen al mercat són:

Els productes	Fresc Qualitat i varietat Salut
Els professionals	Especialistes Tracte personalitzat Relacionals/espai cívic
L'espai	Amb serveis Pròxim-sostenible Patrimoni modernitzat
En el territori	Cohesionador social/integrador Motor econòmic Xarxes comercials i socials
Model Barcelona	Xarxa de 40 equipaments Referent internacional

En el procés d'adaptació dels mercats a les demandes dels consumidors i ciutadans de Barcelona s'han incorporat nombrosos **serveis als mercats** que milloren la seva oferta i competitivitat: servei de distribució a domicili, compra per telèfon o per internet, aparcament, pagament amb targeta, wifi, climatització,...

La percepció dels ciutadans sobre els mercats de Barcelona és molt positiva, d'acord amb els resultats de les enquestes i treballs duts a terme recentment. És el servei municipal més ben valorat amb una nota d'un 7 , recollit en l'Enquesta de Serveis Municipals 2010. Els elements que destaquen els enquestats com a valors distintius són la varietat i qualitat del producte i l'atenció al client que reben. Aquesta percepció es tradueix en un ús intensiu amb **65 milions de visites a l'any** al conjunt de mercats de Barcelona. El perfil dels principals usuaris són dones de més de 35 anys i el 69% dels ciutadans manifesten que va al mercat.

Els mercats com a motor comercial

L'estudi d'**Impacte econòmic directe a la xarxa de mercats municipals de Barcelona**, presentat el juny de 2009, constata que l'impacte econòmic i el volum de facturació de tots els mercats municipals de Barcelona està entre els **950 i els 1.100 milions d'euros anuals**, que representen entre el 7,5 i el 8,7% del conjunt de comerç minorista de la ciutat. El nombre total de **treballadors** als mercats municipals de Barcelona és situa al voltant de **8.000 persones** amb 7.442 treballadors a temps complert i 659 treballadors a temps parcial.

Extrapolant el nombre de clients que descriuen els comerciants, els mercats reben entorn a 65.000.000 de visites a l'any. Aquests compradors **accedeixen en un 85% al mercat a peu**, fet que reforça el paper del mercat com a comerç de proximitat. L'estudi evidencia també el paper dinamitzador del mercat per a les botigues de l'entorn i l'estímul comercial que suposa la incorporació de supermercats, beneficis per ambdues parts.

Les dades més destacades de l'estudi es resumeixen en els següents factors:

Factors econòmics

- Els mercats municipals facturen en conjunt entre 950 i 1.100 milions d'euros anuals (un 8% del conjunt de comerç minorista de la ciutat).
- En alimentació es facturen entre 840 i 880 milions d'euros (un 80% del total); en comerç no alimentari entre 115 i 120 milions d'euros (11%); en supermercats a l'interior dels mercats uns 88 milions d'euros (8%); i en bars i restaurants uns 10 milions d'euros (1%).
- El mercats ocupen de forma directa entorn a 8.000 persones.
- El 52% dels comerciants dels mercats tenen entre 30 i 49 anys, amb una mitjana d'antiguitat dels establiments de 25 anys.
- El 59% dels establiments han realitzat reformes en els darrers 10 anys.

Factors de posicionament

- La mitjana de despesa familiar mensual d'alimentació en els mercats és de 518 euros. D'aquests la major part es destina a producte fresc.
- De mitjana el client del mercat fa una despesa de 53,38 euros en alimentació, oscil·lant entre els 36€ entre setmana i els 65€ els divendres a la tarda.
- Els productes més comprats són el peix i el marisc (78%) i la carn (74%), especialitats que funcionen com a motors d'atracció als mercats.
- El 60% dels clients compra al supermercat que hi ha a l'interior del mercat, i el 40% també fa despesa a les botigues de l'entorn, confirmant el seu paper dinamitzador.

L'Institut Municipal de Mercats de Barcelona

Creat el 1991 pel Consell Plenari de l'Ajuntament de Barcelona, l'Institut Municipal de Mercats de Barcelona va néixer amb un ampli consens, tant entre els grups polítics municipals com entre el món dels comerciants.

Configurat com un organisme autònom per a la gestió directa i l'administració dels mercats municipals, l'Institut Municipal de Mercats està sota la tutela de l'Ajuntament de Barcelona pel que fa a aprovació de les ordenances, nomenament de càrrecs, creació i supressió de mercats i aprovació de les grans obres. El seu Consell d'Administració el formen representants dels comerciants, de les forces polítiques i del govern municipal de la ciutat.

Actualment compta amb 72 treballadors públics, dels quals 40 assumeixen la direcció d'un dels mercats de la ciutat. Aquests treballen estretament amb les associacions de comerciants dels mercats per a la gestió del dia a dia i de la promoció del mercat.

L'actuació de l'Institut de Mercats de Barcelona es focalitza en : gestionar i administrar els mercats, millorar infraestructures i serveis, actualitzar l'oferta comercial i incorporar polítiques de promoció comercial.

En l'àmbit de la regulació, l'1 de gener de 2009 va entrar en vigor la nova **Ordenança municipal de Mercats**, que actualitzava la redactada l'any 1968, adequant el text a la legislació vigent, introduint nous supòsits i renovant la normativa a la realitat actual.

El model Barcelona de remodelació de mercats

L'Institut va iniciar, des de la seva creació, el **procés de modernització i remodelació dels mercats**, conseqüència d'una política municipal d'impuls del comerç de proximitat. Una modernització que passa pel consens i la participació activa dels comerciants de cadascun dels mercats.

Es parteix de l'observació i reflexió davant l'evolució que ha fet el comerç, a la qual cal adequar els mercats: han canviat els hàbits de consum, el temps dedicat al lleure i les fórmules de relació social, i les noves tecnologies han entrat amb força en el món del comerç.

Conscient d'aquesta situació, l'IMMB està impulsant una sèrie de canvis que persegueixen uns **mercats municipals comercialment competitius, amb instal·lacions modernes, oferta lúdica i els serveis** que demana la ciutadania, i que combinin el producte fresc, l'oferta especialitzada i el tracte personalitzat.

El procés de modernització d'un mercat es realitza a partir de la necessitat d'adaptar la oferta comercial i les infraestructures i serveis a la demanda. És fruit d'estudis comercials i socials realitzats a les àrees de influència de cada mercat. Tot això genera un nou model de mercat per al segle XXI, l'adaptació dels mercats al seu entorn i la recuperació del paper cívic de cohesió dels mercats

Es desenvolupa d'acord amb el que s'anomena "**model Barcelona de remodelació**" que preveu diferents nivells d'intervenció:

- recuperació del valor arquitectònic de l'edifici i els elements artístics
- redefinició del mix comercial, adaptant-lo al que és sostenible comercialment i introduint nous operadors per completar la seva oferta
- soterrament de la logística del mercat i creació de pàrkings i molls de descàrrega allà on es possible
- recollida selectiva de la brossa i compromís ambiental.
- promoció dels mercats que es realitza per mitjà de campanyes de comunicació, campanyes de promoció comercial i l'edició de mitjans de comunicació propis.

En els darrers anys **s'han modernitzat 19 mercats** i s'ha modificat el paisatge i els usos dels mercats de Barcelona incorporant-hi supermercats, serveis, etc. Els 65 milions d'usos anuals calculats pels 39 mercats de Barcelona; la bona valoració en l'Enquesta de Serveis municipals amb una puntuació de 7 que situa els mercats en el 3er lloc; l'impacte econòmic directe que generen els mercats de 1.000 milions d'euros anuals i la generació d'ocupació per a 8.000 persones, són dades que mostren un sector amb fortalesa i dinamitzat gràcies a aquesta aposta municipal. (Veure Annexe)

Reconeixement internacional

Aquest model és i ha estat exportat tant a nivell nacional com internacional. Fetes públiques les bones xifres econòmiques que generen els mercats de Barcelona i el seu paper com a eixos de cohesió en els barris, l'Institut de Mercats de Barcelona ha vist créixer, de forma significativa, les demandes d'**assessorament** en relació a diferents aspectes de renovació, definició i gestió dels mercats, tant des de Catalunya —Berga, Sant Cugat, Gavà, Mataró,...—, com des de la resta de l'Estat -Santiago de Compostela, Elx, La Laguna, Castelló,...—, i a nivell internacional -EEUU, Colòmbia, Corea del Sud, Gaza, i diferents països europeus-.

Un exemple és el **Projecte internacional d'intercanvi d'experiències en la gestió de mercats municipals** desenvolupat amb la ciutat de Medellín. La col·laboració de bones pràctiques entre els mercats municipals d'ambdues ciutats es va iniciar el passat més de juliol, quan una delegació de l'IMMB, va efectuar una visita de treball convidats per la ciutat de Medellín en resposta a la demanda d'aquesta ciutat interessada en rebre assessorament per millorar la gestió dels seus mercats, i exportar el model a altres municipis de la regió colombiana de Antioquia. Posteriorment, l'Alcalde de la ciutat de Medellín, Alonso Salazar Jaramillo, va visitar el Mercat de Santa Caterina, atent a les explicacions sobre l'oferta de serveis que pot aportar un mercat municipal a la ciutadania, així com les infraestructures que té l'edifici, un dels més emblemàtics a la ciutat després de la seva remodelació integral l'any 2005. Actualment, i en base a l'assessorament tècnic de Mercats de Barcelona i en el marc dels acords bilaterals de Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona, la ciutat de Medellín ja ha iniciat el primer procés de remodelació d'un dels seus mercats, el de Tèjelo, situat en el centre de la ciutat.

Tot aquest bagatge queda també reflectit en el fet de **liderar des de Barcelona la Xarxa Europea de Mercats Emporion** formada pels millors mercats d'alimentació del continent, o en l'entrada, l'any 2008, de la xarxa de mercats municipals de Barcelona, a **formar part de La Unió Mundial de Mercats (WUWM)**, entitat creada l'any 2001 com a àgora on intercanviar experiències i amb l'objectiu de defensar els mercats tradicionals d'alimentació.

Actualment, Mercats de Barcelona, **és capdavanter del projecte europeu Med Emporion finançat per la Unió Europea** en el que hi participen també les ciutats de Gènova, Torí i Marsella, que establirà xarxes de treball i de cooperació entre els mercats de les quatre ciutats, i que es cristal·litzaran en la realització de diferents estudis, recomanacions de bones pràctiques, programes educatius i fires.

Mercats i Medi Ambient

La **incorporació de mesures de millora ambiental** en la gestió habitual dels mercats s'ha multiplicat en els darrers anys, afavorida per les millores d'infraestructura incorporades amb les obres de rehabilitació d'edificis de mercats.

Mercats de Barcelona aposta fermament per l'ús **d'energies renovables**. En aquesta línia, l'IMMB instal·la sistemàticament centrals d'energia fotovoltaica a tots els mercats que són objecte de remodelació i en els que la seva estructura ho permet. Així, el maig de 2007, mitjançant acord amb la Fundació Terra, es van instal·lar al mercat del Carmel les plaques que conformen la central d'energia solar del Carmel, una iniciativa pionera que permet als veïns i comerciants invertir en energies netes. La central, té una potència de 43,7 kWp i la producció estimada és de 52.000 kWh/any. La superfície de captació d'energia solar és de 318 metres quadrats. També, al Mercat de Sant Martí hi ha instal·lada a la seva coberta un total de 36 panells que generen 3 Kw/h de potència. L'estructura fou finançada per l'Associació de venedors. Al nou Mercat de la Barceloneta, s'han fixat 180 panells a la coberta, disposats en 18 fileres de 10, que generen 30 kw/hora de potència.

En els encàrrecs de la redacció dels Projectes del nou mercat dels Encants i del Mercat del Ninot està prevista la instal·lació de panells de generació d'energia solar. En canvi, en els mercats de la Llibertat i Sant Antoni, edificis protegits i amb una coberta amb teula de ceràmica i estructura metàl·lica, és impossible incorporar-hi plaques solars.

La **millora en la gestió dels residus** és un altre dels avenços mediambientals recents. S'ha treballat en la correcta separació dels residus segons fracció. S'han instal·lat elements per a la contenerització del cartró per tal de millorar la recollida selectiva d'aquesta fracció i s'han condicionat els espais i elements de contenció de residus per a la matèria orgànica i la fracció rebuig. També s'han habilitat contenidors i/o espais específics per a dipositar les restes de gel de les parades que

n'utilitzen. Per altra banda, cada mercat disposa d'un promotor ambiental, que té la funció de donar informació als membres implicats en la gestió de residus, així com de portar un seguiment de la campanya

Els resultats obtinguts han comportat la reducció d'un 54% dels impropis presents en la recollida de la fracció orgànica, la recollida selectiva de 203 Tones de cartró, la reducció de generació de fracció orgànica en un 29% i de la fracció rebuig en un 43%.

Les associacions de comerciants

Cada Mercat de Barcelona compta amb una Associació de Comerciants formada per tots els concessionaris d'aquell mercat. Aquesta entitat s'ocupa de la gestió diària del mercats —neteja, seguretat, ...- d'acord amb els responsables municipals. La seva actuació és fonamental per al bon desenvolupament de la funció bàsica d'aprovisionament del mercat, però. Alhora, afavoreix la col·laboració amb el territori a través d'accions, campanyes, participació en festes tradicionals, etc.

Indicadors dels Mercats de Barcelona

- ✓ 39 mercats d'alimentació i 4 mercats especials
- ✓ Propietat i gestionats per l'Ajuntament amb la col·laboració dels concessionaris
- ✓ 206.769 m2 de superfície edificada
- ✓ 109.324 m2 de superfície comercial
- ✓ 3.370 establiments comercials
- ✓ 8.000 treballadors
- ✓ 65.000.000 visitants
- ✓ 1.000.000.000 € anuals d'impacte econòmic
- ✓ 19/39 mercats renovats
- ✓ 7 de valoració per part dels ciutadans

Reformes i millores als mercats en els 30 anys d'ajuntaments democràtics

- *Canyelles*: 1987. Després de molts anys, va ser el primer mercat de nova creació que es va construir un cop reiniciada la democràcia, en resposta a una demanda veïnal. Va incorporar un autoservei.

Creació de l'Institut Municipal de Mercats de Barcelona.1991.

- *Sagrada Família*. 1993. Primera gran intervenció de modernització en mercat ja existent, amb la construcció d'un nou edifici. L'any 2008 incorpora adossat una nova biblioteca i Centre Cívic.
- *Clot*. 1995. Primera intervenció de rehabilitació integral d'un edifici centenari. Incorpora aparcament i autoservei.
- *Concepció*. 1998. Rehabilitació integral. Edifici centenari. Incorpora aparcament i autoservei.
- *Lesseps*:1999. Remodelació parcial. Incorpora autoservei.
- *Ciutat Meridiana*. 2001 Remodelació parcial. Incorpora autoservei.
- *Trinitat*. 2001. Remodelació parcial. Incorpora autoservei.
- *Boqueria*. 2001. Important intervenció, alliberant el perímetre porticat i remodelant parcialment les instal.lacions i serveis. Nou impuls comercial.
- *Sant Gervasi*. 2002. Remodelació parcial. Incorpora autoservei.
- *Felip II*. 2002. Remodelació parcial. Incorpora autoservei.
- *Fort Pienc*. 2003. Mercat de nova creació, incorporat a una illa d'equipaments. Model de gran èxit. Incorpora autoservei.
- *Sant Martí*. 2003. Remodelació parcial. Incorpora autoservei
- *Hostafrancs*. 2003. Remodelació parcial. Incorpora botiga conveniència.
- *La Marina*. 2003. Trasllat a un nou edifici. Incorpora autoservei
- *Poblenou*. 2005 Rehabilitació integral d'un edifici centenari. Incorpora autoservei.
- *Santa Caterina*. 2005. Remodelació integral de gran singularitat i èxit comercial. Incorpora autoservei i restaurant. Arquitecte Enric Miralles.
- *Barceloneta*. 2007. Remodelació integral de gran singularitat. Incorpora autoservei i dos restaurants. Arquitecte Josep Miàs.
- *Sarrià*. 2007 Remodelació parcial. Incorpora aparcament.
- *Les Corts*. 2008. Remodelació parcial. Ampliació d'autoservei.
- *Libertat*. 2009.Rehabilitació integral d'edifici centenari.

En l'actualitat es troben en diferents fases els següents projectes:

- *Guinardó*. Nou mercat incorporat en illa d'equipament. Mercat provisional inaugurat en 2008. Inici obra 2011.
- *Sant Antoni, Ninot i Sants*. Rehabilitació integral. Mercats provisionals inaugurats en 2009. Inici obra 2010.
- *Vall d'Hebrón*. Trasllat a nou edifici. Millores provisionals inaugurades en 2009.
- *Bon Pastor*. Nou mercat. Mercat provisional inaugurat en 2009.
- *Fira de Belcaire (Encants Vells)*. Trasllat a nou mercat. Inici obra en 2009. Fi de l'obra 2013.
- *Guineueta i Provençals*. Rehabilitació. Inici obra 2011. Fi de l'obra 2013.